

Zdroj obr. Európska komisia: [How it was for Europe](#)

Ekonomika EÚ

Ekonomické a hospodárske záležitosti
Európskej únie

november – december 2024

Obsah

1. Rozpočet EÚ na rok 2025
2. Vydávanie dlhopisov
3. Obstarávanie v oblasti obrany
4. Veľké podniky EÚ
5. Štátna pomoc v poľnohospodárstve
6. Hodnota akcií EÚ
7. Výskum a vývoj
8. ECB znižuje úrokové sadzby
9. Prognóza pre Slovensko
10. Inflácia
11. Rýchly prehľad tém

Schválenie rozpočtu EÚ na rok 2025

Európska únia koncom novembra formálne schválila svoj rozpočet na rok 2025, ktorý obsahuje **199,4 mld. EUR** v prostriedkoch na záväzky a 155,2 mld. EUR v prostriedkoch na platby.

Najviac prostriedkov poputuje do oblastí:

*Súdržnosť, odolnosť a hodnoty (78 mld. EUR),
Prírodné zdroje a životné prostredie (56,7 mld. EUR) a
Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika (21,5 mld. EUR).*

Ďalšie oblasti financovania

Zdravie a humanitárna pomoc

- Program EU4Health na posilnenie zdravotných systémov.
- Humanitárna podpora pre Ukrajinu a obeť povodní v EÚ.

Správa hraníc a bezpečnosť

- Posilnenie agentúry Frontex na ochranu vonkajších hraníc.
- Obrana proti hybridným hrozbám v krajinách ako Fínsko a Poľsko.

Klimatické opatrenia

- Zelená transformácia – Podpora obnoviteľných zdrojov energie a ochrany klímy cez Program LIFE a Fond spravodlivej transformácie.
- Udržateľné hospodárenie – Podpora cez Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD).

Vzdelávanie a inovácie

- Rozšírenie programu Erasmus+ pre študentov.
- Podpora výskumu v rámci Horizont Európa v oblastiach AI a zelenej energie.

Viac informácií: [tu](#) a [tu](#).

Plán vydania dlhopisov v hodnote 90 miliárd EUR

Európska komisia oznámila zámer vydať dlhopisy EÚ v hodnote 90 mld. EUR v prvom polroku 2025. Nadviaže na úspešný emisný program z roku 2024, keď získala až 138 mld. EUR z dlhodobých fondov. Finančné prostriedky získané budú naďalej podporovať hospodárske zotavenie po pandémie, posilňovať odolnosť ekonomiky a podporovať strategických partnerov EÚ, najmä Ukrajinu a západný Balkán.

Na celý rok 2025 Komisia plánuje vydať dlhopisy v celkovej hodnote približne 160 mld. EUR.

Viac informácií [tu](#).

Spoločné obstarávanie v oblasti obrany

Komisia schválila financovanie piatich cezhraničných projektov na podporu koordinovanejšieho a efektívnejšieho obstarávania v oblasti obrany medzi členskými štátmi EÚ. Využitie obstarávania obranných produktov **v hodnote viac ako 11 mld. EUR** pre ozbrojené sily členských štátov. Z rozpočtu EDIRPA sa neplatia obranné produkty, ale rozpočet kompenzuje členské štáty za dodatočné administratívne náklady na spoločné obstarávanie

Tri hlavné oblasti podpory v rámci EDIRPA – európskeho posilnenia obranného priemyslu prostredníctvom nástroja spoločného obstarávania

Obstarávanie systémov protivzdušnej a protiraketovej obrany

Dva projekty posilnia spoločné spôsobilosti protivzdušnej a protiraketovej obrany. Projekt „MISTRAL“ podporuje spoločné obstarávanie systémov protivzdušnej obrany „Mistral“ veľmi krátkeho dosahu deviatimi členskými štátmi.

Ďalší projekt „JAMIE“ znamená spoločné obstarávanie systémov protivzdušnej obrany stredného doletu IRIS-T SLM šiestimi členskými štátmi. Ide o systémy na ochranu pred vzdušnými hrozbami, ako sú bojové lietadlá, útočné vrtuľníky a bezpilotné vzdušné systémy.

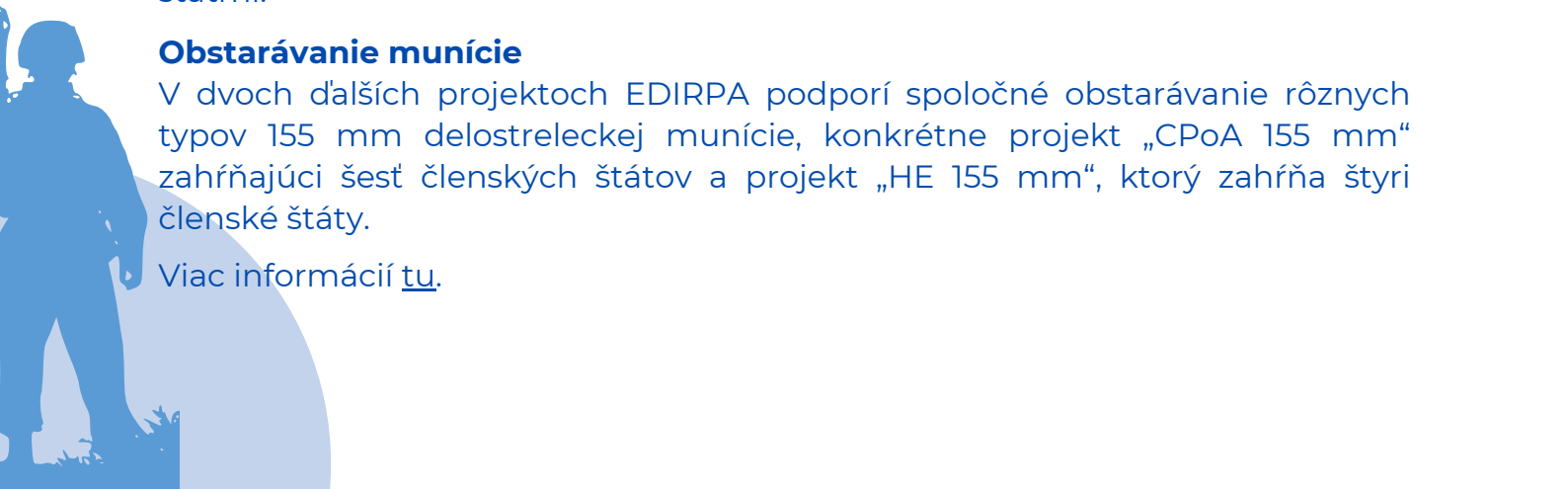
Obstarávanie moderných obrnených vozidiel

EDIRPA podporí obstarávanie spoločného systému obrnených vozidiel (CAVS), moderného obrneného nosiča na chránenú prepravu vojsk, štyrmi členskými štátmi.

Obstarávanie munície

V dvoch ďalších projektoch EDIRPA podporí spoločné obstarávanie rôznych typov 155 mm delostreleckej munície, konkrétne projekt „CPoA 155 mm“ zahŕňajúci šesť členských štátov a projekt „HE 155 mm“, ktorý zahŕňa štyri členské štáty.

Viac informácií [tu](#).

Veľké podniky tvoria len 0,2 % podnikov v EÚ

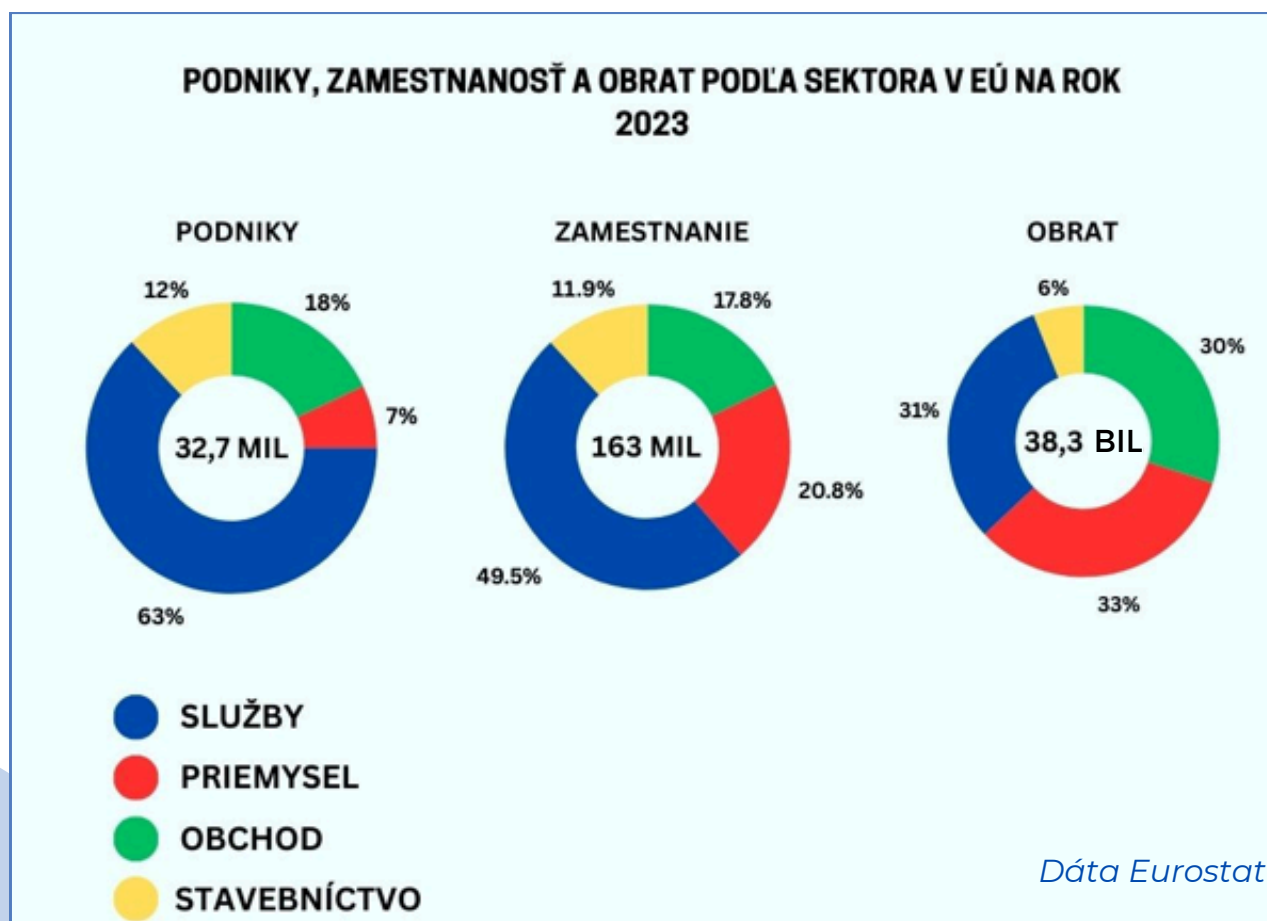
Podľa predbežných údajov o štrukturálnych podnikových štatistikách (SBS) zverejnených Eurostatom za rok 2023 mala Európska únia približne 33 miliónov podnikov, ktoré zamestnávali 163 miliónov osôb a dosiahli čistý obrat vo výške viac ako 38 biliónov EUR.

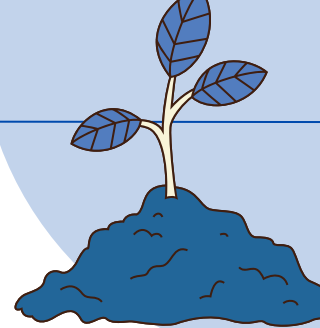
Veľké podniky (podniky, ktoré zamestnávajú viac ako 250 zamestnancov) tvoria len 0,2 % (53 000) z celkového počtu . Na druhej strane zamestnávajú približne 1/3 ľudí v EÚ (58,4 mil. = 36 %) a vytvorili viac ako polovicu čistého obratu (19,6 biliónov EUR).

Na ďalšom mieste sa ocitli stredne veľké firmy (50 – 249 zamestnancov), ktoré tvoria 0,9 % firiem na európskom trhu a zamestnávajú okolo 15 % ľudí (24,5 mil.). Stredne veľké firmy zaznamenali 1/5 čistého obratu (6,5 biliónov EUR).

Čo sa týka celkového počtu podnikov, na prvom mieste sa umiestnili malé a mikro podniky (do 50 zamestnancov), ktoré predstavujú približne 99 %. Spolu zamestnávali takmer polovicu všetkých zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike (49 %, 80,1 milióna). Generovali čistý obrat vo výške 12,2 bilióna EUR, čo predstavuje 32 % celkového čistého obratu. (Na Slovensku predstavujú malé podniky 98,72 %, stredné podniky 1,03 % a veľké podniky 0,25 %.)

Viac informácií [tu](#), [tu](#).

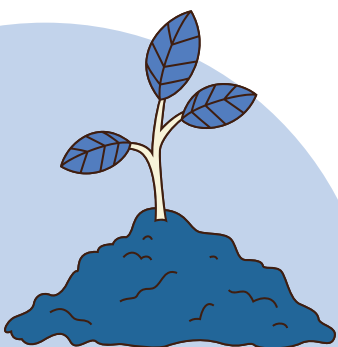
Revidované pravidlá pri malých sumách pomoci v poľnohospodárstve

Komisia zmenila pravidlá pri malých sumách štátnej pomoci v odvetví poľnohospodárstva zmenou nariadenia „de minimis“ v poľnohospodárstve. (Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1408/2013 z 18. decembra 2013 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc de minimis v sektore poľnohospodárstva).

Nové pravidlá prinášajú nasledujúce zmeny:

- **zvýšenie maximálneho stropu** de minimis na jeden podnik počas troch rokov z 25 000 EUR **na 50 000 EUR** s cieľom zohľadniť viaceré faktory vrátane získaných skúseností, ako aj vývoja na trhu a výnimočnej odvetvovej inflácie v posledných rokoch, ako aj budúcu očakávanú infláciu do dátumu uplynutia platnosti nariadenia,
- **prispôbenie vnútroštátnych horných hraníc**, ktoré sa počítajú na základe hodnoty poľnohospodárskej produkcie členského štátu. Vnútroštátne stropy sa zvyšujú z 1,5 % **na 2 % vnútroštátnej poľnohospodárskej produkcie a referenčné obdobie sa predlžuje z obdobia 2012 – 2017 na roky 2012 – 2023**. To umožní zohľadniť zvýšenú hodnotu poľnohospodárskej výroby predovšetkým za uplynulé roky, a teda zvýšiť vnútroštátne horné hranice pre všetky členské štáty,
- **vypustenie „odvetvového stropu“**, ktorý bránil členským štátom poskytovať pomoc de minimis presahujúcu 50 % vnútroštátneho stropu tomu istému odvetviu výroby,
- **zavedenie povinného centrálného registra** pomoci de minimis na vnútroštátnej alebo európskej úrovni. Zvýši sa tým transparentnosť a zníži sa administratívne zaťaženie poľnohospodárov, najmä mikropodnikov, ktorí v súčasnosti používajú systém vlastného vyhlásenia. Okrem toho už nebudú musieť sami monitorovať dodržiavanie predpisov (v súčasnosti sú takéto centrálny registre pre členské štáty dobrovoľné),
- **predĺženie** platnosti revidovaného nariadenia o pomoci de minimis v poľnohospodárstve **do 31. decembra 2032**.

Viac informácií dostupných [tu](#).

Hodnota akcií EÚ mimo štátov EÚ dosiahla v roku 2023 sumu 9 160 miliárd EUR

Priame zahraničné investície (*foreign direct investment* – FDI), ktoré vlastní investori z EÚ v štátoch mimo EÚ, dosiahli v roku 2023 hodnotu 9 160 miliárd EUR, čo predstavuje pokles o 4,1 % oproti roku 2022.

Pokles možno vidieť aj na druhej strane. Hodnota akcií firiem v EÚ, ktoré vlastní investori mimo EÚ, spadla v roku 2023 (7 446 miliárd EUR) o 5,4 % oproti roku 2022.

Najväčším investičným subjektom boli takzvané Subjekty špeciálneho určenia. Na konci roka 2023 tieto subjekty tvorili 29 % celkových priamych zahraničných investícií EÚ vlastnených v zahraničí a 33 % vlastnených zvyškom sveta v EÚ.

Priame zahraničné investície mimo štátov EÚ

Na konci roka 2023 absorbovalo s 26,6 % podielom (2 437 mld. EUR) celkových FDI EÚ USA, nasledovalo Spojené kráľovstvo (1 765 mld. EUR, 19,3 %). Na ďalších miestach sa nachádzalo Švajčiarsko, Brazília a Singapur.

Priame zahraničné investície zo zahraničia v štátoch EÚ

Priami investori zo Spojených štátov tvorili väčšinu zásob FDI, ktoré boli držané v EÚ (2 299 mld. EUR, 30,9 %). Spojené kráľovstvo (1 314 mld. EUR, 17,6 %), Švajčiarsko (620 mld. EUR, 8,3 %).

Viac informácií a podrobnejší rebríček dostupný na [Eurostat](#).

EÚ v roku 2023 vynaložila 381,4 miliardy EUR na výskum a vývoj

V roku 2023 bol najväčším prispievateľom do oblasti výskumu a vývoja podnikateľský sektor, ktorý sa podieľal na celkových výdavkoch až 66 %, čo predstavuje 253,1 mld. EUR. Na druhom mieste sa umiestnil sektor vysokého školstva s podielom 21 % (81,7 mld. EUR). Vládny sektor prispel 11 % (41 mld. EUR) a najmenej finančných prostriedkov poskytol súkromný neziskový sektor, ktorý tvoril 1 % (5,5 mld. EUR).

Európska únia vynaložila na výskum a vývoj 381,4 mld. EUR. Táto suma predstavuje nárast o 6,7 % v porovnaní s rokom 2022. V porovnaní s rokom 2013, keď boli výdavky na úrovni 241,5 mld. EUR, ide o 57,9% zvýšenie.

Intenzita, ktorá vyjadruje podiel výdavkov na výskum a vývoj vzhľadom na HDP, zostala v roku 2023 stabilná na úrovni 2,2 %, čo je rovnaká hodnota ako v roku 2022. V období od roku 2013 sa intenzita v rámci EÚ zvýšila o 0,1 percentuálneho bodu. Medzi rokmi 2013 a 2023 sa intenzita výskumu a vývoja zvýšila v 19 štátoch EÚ.

Najvýraznejší nárast zaznamenali Belgicko (o 1,0 p. b.), Poľsko (o 0,7 p. b.) a Grécko (o 0,7 p. b.).

Naopak, v piatich členských štátoch EÚ bola intenzita v roku 2023 nižšia ako 1 %. Najnižšiu hodnotu dosiahlo Rumunsko (0,5 %), za ním nasledovali Malta (0,6 %), Cyprus (0,7 %) a Bulharsko spolu s Lotyšskom (obe krajiny 0,8 %).

Slovensko je na hodnote 1,04 %.

Viac informácií [tu](#).

Európska centrálna banka znížila úrokové sadzby, už štvrtýkrát v tomto roku

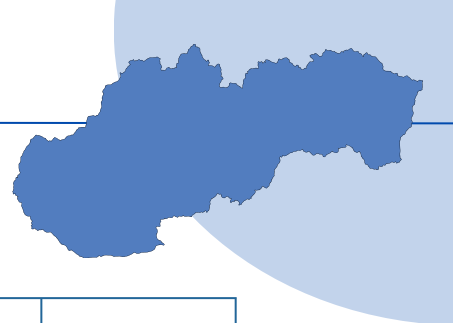
Európska centrálna banka 12. decembra 2024 oznámila zníženie kľúčových úrokových sadzieb o 25 bázických bodov, čo predstavuje už štvrté uvoľnenie menovej politiky v tomto roku. Nové sadzby sú účinné od 18. decembra 2024 a klesli na 3,00 % pre jednoduchové sterilizačné operácie, na 3,15 % pre hlavné refinančné operácie a 3,40 % pre jednoduchové refinančné operácie.

ECB zároveň očakáva ďalší pokles inflácie, ktorá má dosiahnuť 2,4 % v roku 2024 a postupne klesať až na 2,1 % do roku 2027. Priemerná inflácia bez energií a potravín by sa mala znížiť na 1,9 % do roku 2027.

Hospodárske oživenie v eurozóne sa podľa ECB spomaľuje. Rast HDP sa očakáva na úrovni 0,7 % v roku 2024 a postupne zrýchli na 1,4 % v roku 2026. Oživenie by malo podporiť najmä zlepšenie reálnych príjmov domácností a rast investícií podnikov.

ECB zdôraznila, že jej menová politika zostáva naďalej reštriktívna, no ceny úverov pre podniky a domácnosti už začínajú klesať. Rada guvernérov potvrdila záväzok udržať infláciu na cieľovej úrovni 2 % v strednodobom horizonte a upravovať politiku flexibilne podľa ekonomických podmienok.

Viac informácií dostupných [tu](#).

Hospodárska prognóza z jesene 2024 pre Slovensko

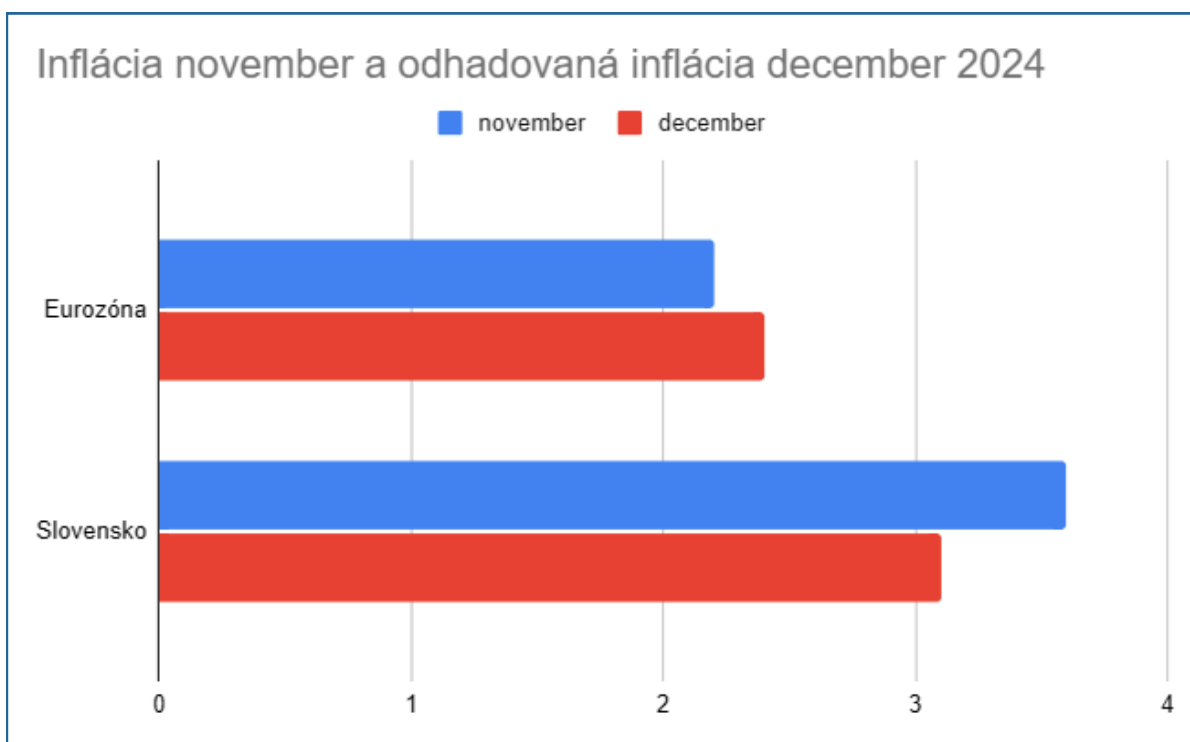
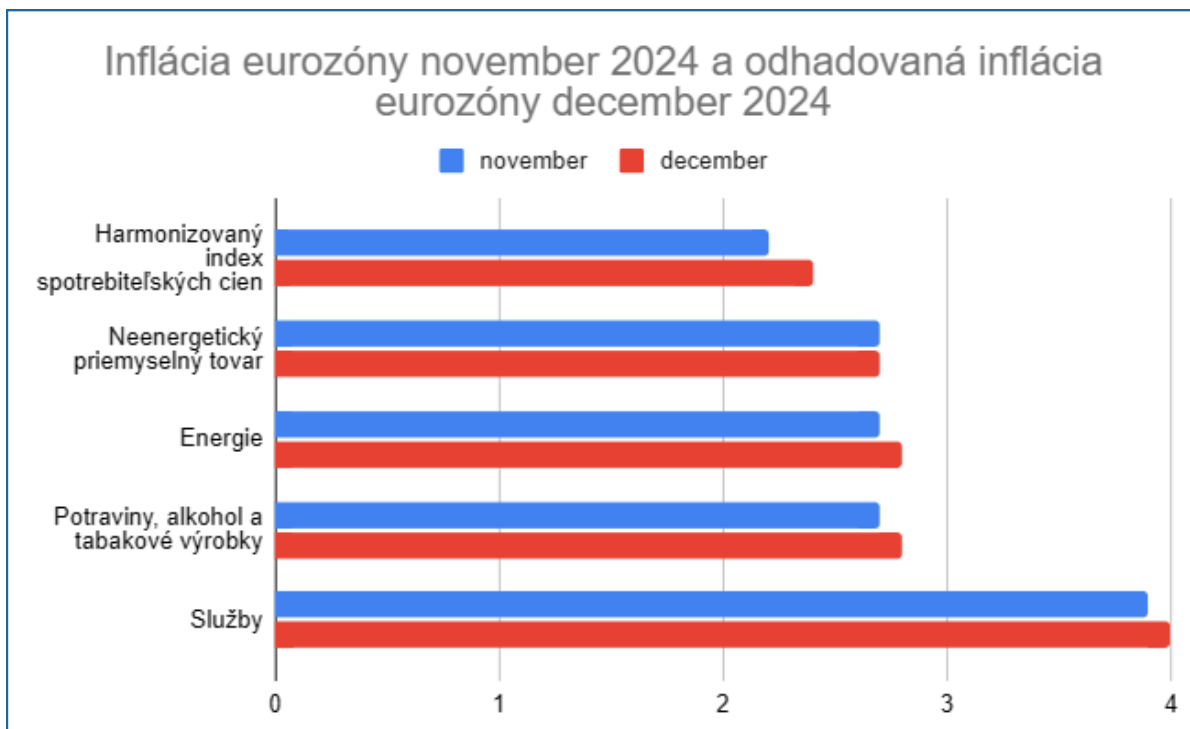
Ukazovateľ	2024	2025	2026
Rast HDP (% , medziročne)	2,2	2,3	2,5
Inflácia (% , medziročne)	3,1	5,1	3,0
Nezamestnanosť (%)	5,5	5,3	5,1
Saldo verejných financií (% HDP)	-5,8	-4,7	-4,1
Hrubý verejný dlh (% HDP)	58,9	59,8	61,8
Saldo platobnej bilancie bežného účtu (% HDP)	-1,3	-2,0	-1,4

V roku 2025, keď zvyšovanie daní a konsolidácia vlády zatažujú domáci dopyt, sa predpokladá, že sa HDP len mierne zvýši na 2,3 %.

- V roku 2025 sa očakáva zrýchlenie rastu inflácie na 5,1 % v dôsledku zrušenia dotácií na energiu a zvýšených daní a stabilizuje sa na úrovni 3 % v roku 2026.
- Deficit verejných financií sa v roku 2024 zvýši na 5,8 % HDP a v roku 2025 sa zníži na 4,7 % aj v dôsledku postupného ukončovania opatrení na podporu energetiky a konsolidácie verejných financií a v roku 2026 na 4,1 %.
- Očakáva sa, že miera nezamestnanosti bude naďalej klesať z 5,5 % v roku 2024 na 5,3 % v roku 2025 a 5,1 % v roku 2026. Trh práce zostáva napätý kvôli silnému dopytu po pracovnej sile a vlne predčasných odchodov do dôchodku. Pracovná sila neustále klesá napriek zvýšeniu miery participácie predtým neaktívnych pracovníkov a príchodu zahraničných pracovníkov. Rast miezd by od roku 2025 mohlo spomaliť zavedenie vyšších daní z príjmov právnických osôb a obmedzené zvyšovanie miezd vo verejnom sektore.

Viac informácií k Slovensku [tu](#) a k ostatným štátom [tu](#).

Inflácia (%) eurozóny za november a december 2024

DPH v digitálnom veku

Nový balík má v budúcnosti priniesť:

1. digitálne vykazovanie DPH v reálnom čase. Členské štáty vďaka tomu získajú včas cenné informácie potrebné na zosťavenie boja proti podvodom s DPH.
2. Prevádzkovatelia platformovej ekonomiky v odvetví osobnej dopravy a krátkodobého prenájmu ubytovania sa stanú zodpovednými za výber a odvádzanie DPH daňovým orgánom, keď pôvodný poskytovateľ služby neúčtuje DPH. Platforma bude vyberať DPH priamo od zákazníka a odvádzat ju daňovým orgánom.
3. V neposlednom rade budú vďaka tejto iniciatíve ešte menej potrebné viacnásobné registrácie pre DPH v rôznych členských štátoch, keďže existujúci model „jednotného kontaktného miesta pre DPH“ sa rozšíri na spoločnosti pôsobiace v cezhraničnom elektronickom maloobchode.

Viac informácií [tu](#) a [tu](#).

**Dohoda so štátmi
MERCOSUR**

EÚ a juhoamerický blok Mercosur (Brazília, Argentína, Paraguaj, Uruguaj) dosiahli 6. decembra 2024 dohodu o voľnom obchode, ktorá predstavuje prelomové partnerstvo medzi oboma regiónmi. Po takmer 25 rokoch rokovaní dohoda zabezpečí zníženie ciel, odstránenie obchodných bariér a vytvorenie najväčšej zóny voľného obchodu na svete.

Zároveň prinesie výrazné úspory pre podniky v EÚ – odhadom až 4 mld. EUR ročne na zrušených a znížených clách. Dohoda ešte musí prejsť ratifikáciou v Rade EÚ, Európskom parlamente a národných parlamentoch.

Prínosy dohody

- Obchod a export: Odstránenie vysokých ciel na automobily (35 %), čokoládu (20 %) či víno a mliečne výrobky (takmer 30 %)
- Hospodársky rast

Slovenská vláda dlhodobo podporuje uzavretie dohody. Rezort hospodárstva zdôrazňuje, že ako otvorená a exportne orientovaná ekonomika Slovensko profituje z otvárania nových trhov.

Viac informácií [tu](#) a [tu](#).

Balík uvalených sankcií

Európska únia dňa 16. decembra 2024 schválila 15. balík sankcií s cieľom ďalej obmedziť schopnosť Ruska viesť vojnu proti Ukrajine.

Nové opatrenia sa zameriavajú na obmedzenie obchádzania sankcií prostredníctvom ruskej „tieňovej flotily“ tankerov a posilnenie tlaku na ruský vojensko-priemyselný komplex.

Hlavné body sankčného balíka:

1. Boj proti obchádzaniu sankcií EÚ pridala 52 lodí z ruského "tieňového loďstva" na zoznam zákazu vstupu do prístavov a obmedzenia služieb pre ich účasť na rizikových prepravách ropy, zbraní a obilia.

2. Cielené sankcie

Zaradených na zoznam bolo 84 subjektov a jednotlivcov, vrátane ruských vojenských firiem, energetického sektora. Po prvýkrát sankcie zasiahli aj čínske spoločnosti podporujúce ruský vojenský priemysel.

3. Obchodné opatrenia

Na zoznam firiem podporujúcich vojensko-priemyselný komplex pribudlo 32 spoločností z Ruska, Číny/Hongkongu, Iránu, Srbska, Indie a SAE.

4. Ochrana záujmov EÚ

Opatrenia zahŕňajú zákaz uznávať alebo vykonávať v EÚ niektoré rozhodnutia vydané ruskými súdmi, ktoré ruským súdom priznávajú výlučnú povinnú právomoc v sporoch medzi ruskými spoločnosťami a spoločnosťami z EÚ.

5. Finančné opatrenia

EÚ zavádza ochranu pre európske centrálné depozitáre cenných papierov pred neoprávneným zaistením ich aktív v Rusku.

Viac informácií [tu](#).

Hybridné hrozby

EÚ poskytne dodatočných 170 miliónov EUR na posilnenie ochrany hraníc. Finančné prostriedky budú použité na:

- modernizáciu elektronických sledovacích systémov a telekomunikačných sietí,
- mobilné detekčné zariadenia na zlepšenie kontroly hraníc,
- obranu proti dronom, aby bolo možné monitorovať situáciu na hraniciach v reálnom čase.

Prostriedky budú rozdelené medzi Fínsko, Estónsko, Lotyšsko, Litvu, Poľsko a Nórsko, pričom Fínsko ako krajina s najdlhšou hranicou s Ruskom získa 50 miliónov EUR.

Viac informácií [tu](#).

Text: Mgr. Dominika Pazderová, Parlamentný inštitút
Šimon Karšňak, Petra Sitáriková

Obrazový a fotografický materiál:

- obr. s. 1: Európska komisia: <https://ec.europa.eu/stories/2024-wrapped/>
- graf s. 4: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241205-1>
- graf s. 5: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241211-2>
- tabuľka s. 7: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/slovakia/economic-forecast-slovakia_en

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál neprešiel jazykovou úpravou

© Parlamentný inštitút
január 2025

 pi@nrsr.sk

 [parlamentny_institut](https://www.instagram.com/parlamentny_institut)